

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ถ้าสังคมใดขาดการศึกษา สังคมนั้นจะมีแต่ความล้าหลัง ดังนั้น การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนจึงถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญยิ่งของรัฐ ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า และในมาตรา 81 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้ความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : 10-16) จากบทบัญญัติในมาตราดังกล่าว รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการศึกษาของชาติ เพื่อส่งเสริมให้บุคคลให้มีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า นอกจากนี้ การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมฝึกวิชาชีพตามความเหมาะสม ความต้องการของท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐตามกฎหมายบัญญัติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540 : 18)

ปัจจุบันบริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่ไร้พรมแดน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น การเกิดวิกฤตทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาที่สามารถสะท้อนปรัชญา คนมีความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจสมดุล และยั่งยืน ซึ่งขบวนการเรียนรู้เพื่อนักเรียนและชุมชนนั้น ไม่จำเป็นต้องยากและแพงเสมอไป หากเกิดด้วยวิถีคิดและการสร้างงานเป็นเครือข่ายระหว่างครู ผู้บริหาร โรงเรียนและชุมชน เพื่อสร้างพลังในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน (ลีปนันท์ เกตุทัต. 2541 : คำนำ) แนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา คือการให้ชุมชน ท้องถิ่น และทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงควรเป็นโรงเรียนของชุมชนที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยการเรียนรู้เห็นและความร่วมมือของประชาชนและชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญ

เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมให้เกิดขึ้นในชุมชน นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและทรัพยากรของชุมชน ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความสามารถ มีทักษะที่จะดำรงชีวิตและสามารถพัฒนาตนเองตามวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญา ความสามารถของชุมชนโดยรวม ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป

ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหลายหมวด หลายมาตรา เช่น ในหมวดหลักการสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ได้กล่าวถึงเจตนารมณ์ที่จะให้สังคม ชุมชน และท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8 (2)) นอกจากนี้ยังให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 9 (2)) ให้มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ในมาตรา 9 (5) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ได้มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 12) เป็นต้น หมวดแนวการจัดการศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสารของหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น (มาตรา 27) นอกจากนี้สถานศึกษายังมีหน้าที่ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารเพื่อพัฒนาชุมชนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน (มาตรา 29) ในส่วนหมวดการบริหารและจัดการศึกษา ได้กำหนดให้มีองค์คณะบุคคลในการบริหารและจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา โดยให้มีตัวแทนองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ อยู่ในองค์คณะบุคคล (มาตรา 32-35,38,40) นอกจากนี้ ชุมชนและท้องถิ่นยังมีบทบาทให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา (มาตรา 50) หมวดครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้มีการระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน และท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา (มาตรา 57) นอกจากนี้ ในหมวดทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา กำหนดให้มีการ

ระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ชุมชน ท้องถิ่นมาใช้จัดการศึกษา โดยอาจเป็นผู้จัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น (มาตรา 61) (ไพรัช อรรถกษานนท์ และ มัทนา โชควรวินนกร. 2545 : 4)

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมจึงมีอย่างกว้างขวางหลายแง่มุม อันจะทำให้การจัดการศึกษาตามแนวทางใหม่ ไม่โดดเด่นแต่เฉพาะฝ่ายรับผิดชอบเท่านั้น แต่จะก้าวไปสู่ความรับผิดชอบร่วมกันของสังคม ซึ่งจะส่งผลถึงในการขับเคลื่อนการปฏิรูปไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับพื้นฐาน ได้มีอำนาจในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเองภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการสำคัญของระบบองค์การปกครองท้องถิ่นประกอบด้วย การจัดให้มีการเลือกตั้ง (Election) เพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเอง มีองค์สภาท้องถิ่น มีเขตพื้นที่ในการบริหาร และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้มีสภาพนิติบุคคล (Juristic Person) เพื่อผลสมบูรณ์ทางกฎหมายในการปกครองตนเอง (Autonomy) แต่จะต้องอยู่ในการควบคุมหรือการกำกับดูแลของรัฐ รวมทั้งเป็นสถาบันทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น และจะต้องได้รับการสนับสนุน รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น (ศิริพงษ์ มุขศรี. 2540 : 2) สำหรับด้านการศึกษา นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์กรที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจลงสู่หน่วยการบริหารส่วนตำบล ตามกระแสความต้องการของสังคมประชาธิปไตย ในปัจจุบัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานผ่านผู้แทนของตนเอง เพื่อพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยภาพรวมของประเทศชาติต่อไป (กรมการปกครอง. 2539 : 15)

ปัจจุบันรัฐบาลได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 41 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542 :

22) นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 16 (9) ระบุให้องค์กรส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 9) รูปแบบการถ่ายโอนการศึกษาก่อนวัยเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้ท้องถิ่นดำเนินการเอง หรือท้องถิ่นร่วมดำเนินการ ส่วนการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษารัฐยังคงดำเนินการและอาจจะเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นดำเนินการได้ กำหนดการถ่ายโอนเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เริ่มถ่ายโอนในปีงบประมาณ 2545-2549 ระยะที่ 2 เริ่มถ่ายโอนในปีงบประมาณ 2549 -2553

ภายหลังการถ่ายโอน กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่กำหนดมาตรฐานกลาง (คุณภาพ หลักสูตร / วิชาชีพ / การสอน) การวิจัยและพัฒนา ตลอดจนควบคุมและกำกับดูแล จะเห็นได้ว่า องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรท้องถิ่นเป้าหมายที่จะต้องรับผิดชอบบริการสาธารณะ ด้านการศึกษาในอนาคตอันใกล้ แต่องค์กรบริหารส่วนตำบลจะมีความสามารถดำเนินงานด้านการศึกษาให้เป็นที่ไปตามแผนการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากภารกิจทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ใหม่สำหรับองค์กรบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันที่จะต้องรับผิดชอบ การจะดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องมีการศึกษารายละเอียดด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษา ทั้งวิสัยทัศน์ นโยบายของประเทศ ทิศทางการพัฒนาคน เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ เพื่อวางแผนในการปฏิบัติงานทางการศึกษา องค์กรบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เพื่อกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และมาตรการในการดำเนินงานจัดการศึกษา ส่งเสริมการศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ภายใต้ นโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่รัฐบาลได้วางทิศทางการพัฒนาคนของประเทศได้อย่างสอดคล้องกันทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับ ประเทศ กำหนดงานที่จะดำเนินการไว้ในแผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี ว่าองค์กรบริหารส่วนตำบล จะดำเนินการจัดการศึกษา สนับสนุนหรือส่งเสริมการศึกษาตามบทบาทขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่พึงกระทำตามกฎหมายกำหนดอย่างไร มีการกำหนดมาตรการอะไรบ้างที่จะดำเนินการในระยะ 5 ปีต่อจากนี้ กลไกหลักในการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลนั้น ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาตำบล ซึ่งเป็นแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน จะแตกต่างจากการจัดทำแผนโดยทั่วไปที่จัดทำโดยบุคคลคนเดียวหรือกลุ่มเดียว โดยไม่ได้ฟังแนวคิดหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับรู้หรือจัดทำแผน ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น องค์กรบริหารส่วนตำบลจะต้องเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรม นับตั้งแต่การเริ่มกำหนดปัญหา รวบรวมปัญหา จัดลำดับความต้องการและความสำคัญของปัญหา ซึ่งทุกขั้นตอน

ประชาชนจะต้องได้รับรู้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ตามสิทธิแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 59 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 20)

แต่เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรใหม่ที่จะต้องมีบทบาทด้านการจัดและส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย มีกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษา ตามขั้นตอนการวางแผน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมการ การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา การกำหนดแผนงานและโครงการ การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล ในแต่ละขั้นตอนมีสภาพการดำเนินงานอย่างไรบ้าง ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง และเกิดปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลมากน้อยเพียงใด สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนอีกทั้งมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศของรัฐบาลได้เพียงใด ผลการวิจัยจะเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดบทบาทในการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และเป็นข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานวางแผนพัฒนาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายตำบล
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ที่มีต่อสภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายตำบล

สมมติฐานการวิจัย

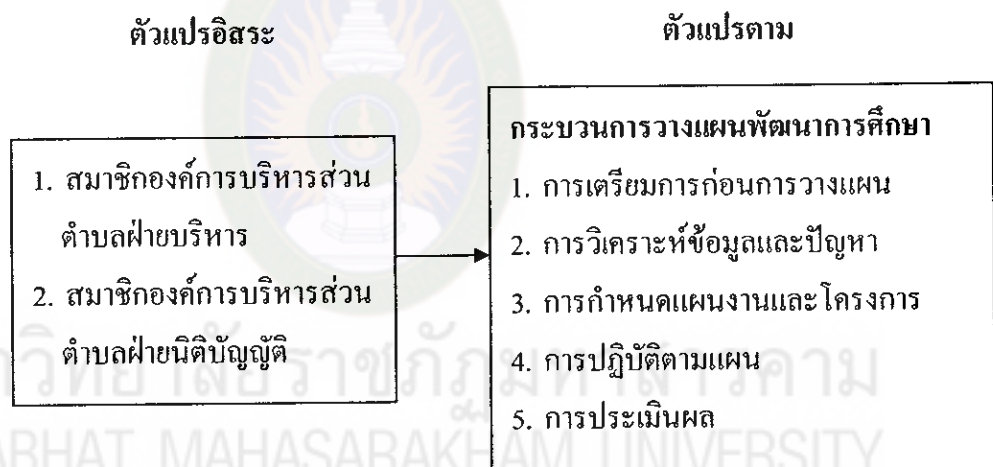
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ มีความคิดเห็นต่อสภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย แตกต่างกันทั้ง โดยรวมและรายตำบล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยกรอบแนวคิดตามกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอนของ สมคิด บางโม (2546 : 88-90) ดังนี้

1. การเตรียมการก่อนการวางแผน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา
3. การกำหนดแผนงานและโครงการ
4. การปฏิบัติตามแผน
5. การประเมินผล

ซึ่งแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้



แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย โดยมีขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย จำนวน 100 คน จำแนกตามตำแหน่ง ดังนี้

1.1.1 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร จำนวน 20 คน

1.1.2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 80 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มจากประชากรแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นสถานภาพตามตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย แล้วกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 39-40) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 94 คน จำแนกตามสถานภาพ ดังนี้

1.2.1 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร จำนวน 20 คน

1.2.2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 74 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพตามตำแหน่งของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

2.1.1 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร จำนวน 20 คน

2.1.2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 80 คน

2.2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 การเตรียมการก่อนการวางแผน

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา

2.2.3 การกำหนดแผนงานและ โครงการ

2.2.4 การปฏิบัติตามแผน

2.2.5 การประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นตัวแทนประชาชนในหมู่บ้าน โดยเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล แยกเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร และ ฝ่ายนิติบัญญัติ

1. **สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร** หมายถึง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารกิจการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลและรายงานผลการปฏิบัติงาน การใช้จ่ายงบประมาณให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ทราบ

2. **สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายนิติบัญญัติ** หมายถึง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล ร่างข้อบังคับตำบลและควบคุมการปฏิบัติงานของสมาชิกฝ่ายบริหารให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้

การวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง กระบวนการในการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในตำบลร่วมกัน จัดทำขึ้นเพื่อเป็นทิศทางในการดำเนินงานพัฒนาด้านการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ หรือระดับใดระดับหนึ่งตลอดจนการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของท้องถิ่นในระยะ 5 ปี ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่วางไว้ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. **ขั้นการเตรียมการก่อนการวางแผน** ได้แก่ การจัดตั้งหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการวางแผน การกำหนดวิธีการวางแผนว่ามีขั้นตอนอย่างไร จะต้องทำอะไรบ้าง การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อันได้แก่ ทรัพยากรบริหาร สถิติต่าง ๆ และปัญหาต่าง ๆ

2. **ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา** เป็นขั้นตอนการศึกษางานที่ปฏิบัติมาแล้วว่ามีปัญหาอะไร ด้านใดที่ต้องการแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่พึงประสงค์ ต้องการให้เกิดสิ่งใหม่อะไรบ้าง และองค์การมีเป้าหมายอะไร

3. **ขั้นการกำหนดแผนงานและโครงการ** คือ การเขียนเป็นแผน ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม

4. **ขั้นการปฏิบัติตามแผน** คือการนำแผนออกปฏิบัติ ซึ่งต้องใช้กระบวนการบริหารต่าง ๆ ได้แก่ การจัดระบบงาน การจัดวางตัวบุคคล การอำนวยความสะดวก สั่งการ การตรวจนิเทศ การควบคุม เป็นต้น

5. **ขั้นการประเมินผล** เมื่อได้ดำเนินการตามแผนไประยะหนึ่งควรมีการตรวจสอบประเมินผลงานเพื่อให้รู้จุดอ่อน จุดแข็ง ข้อบกพร่อง อุปสรรคต่าง ๆ จะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย เพื่อใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพต่อไป



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY